List 1. **NOVICE** Tečaj XLI

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 3. januarija 1883.

Obseg: Naše mlekarstvo. — Gospodom načelnikom cestnih odborov in našim županom! — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanji ljubljanskega močvirja. (Dalje.) — Zimske cvetlice. — Nekoliko blagovoljnih beseed o tem in ónem. (Dalje in konec.) — Spomini na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Govor poslanca kneza Liechtensteina pri splošnem razgovoru o novi obrtnijski postavi v državnem zboru 9. decembra. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Naše mlekarstvo.

Marsikaj storilo se je pri nas za povzdigo živinoreje, upamo tudi, da se bode storilo za-njo še mnogo, da se približamo tudi v tej stroki izglednim deželam.

Tudi se sme po sedanjih svetovnih razmerah pričakovati, da se bode živinoreja kmetovalcu primeroma najbolje splačala, ker po sedanjih razmerah nadjamo se, da se bode mesna živina doma zadosti dobro prodajala; tudi kupčija s plemensko živino mora se zboljšati v onih deželah, katere so bile v živinoreji do zdaj nekako pozabljene ali prezirane v tisti meri, v kateri se ima pričakovati povzdiga te živinoreje, česar pa ne smemo prezirati in ne dalj odlašati, to je naše mlekarstvo.

Kolikokrat slišimo pri kmetovalcih in grajščakih tožbo: „živinoreja bi še bila, ako bi se vsaj mleko moglo spečati po primerni ceni; tako pa smo ravno ob času, ko pridelavamo največ, najboljšega mleka, primorani razdati ga zastonj, ali ga dajati prešičem in prav potratiti pri družini.“

Tako nam toži kmetič, ki ima 2 do 4 krave, kmet, kateri jih šteje do 12, in tako tudi véliki posestnik, kateri šteje 20 do 50 krav. In resnična je ta tožba, res je, da se velik del našega mleka — potrati.

Speča se mleko sicer primeroma lahko okrog večih mest, ali v bližini tovarn, v katerih je nakopičenih veliko število delavcev; po vseh bolj oddaljenih krajih se sme sploh trditi, da za mleko ni kupca; kam tedaj ž njim?

Odgovor na to vprašanje imamo najkrajši in najrazumljivejši v izgledih dežel, katere se z živinorejo in z mlekarstvom razumno in res tudi izgledno pečajo. — In kaj delajo one dežele? One izdelujejo iz vsega onega mleka, kolikor ga dobro ne porabijo ali ne prodajo dobro doma, ali surovo ali kuhano maslo, ali vsakovrstne sire, kakor jih po najbolji ceni spečajo.

Odgovoril mi bo marsikateri: „saj vse to tudi pri nas poznamo, ni ga živinorejca, kateri bi surovega ali kuhanega masla ne izdelaval, pa tudi sir izdelavajo uže marsikje; toda vsi ti pridelki se težko spečajo in zato nimajo take cene, da bi se delo splačalo.“

Tudi ta ugovor ni prazen, toda ravno v njem tiči vzrok zastarelih napak, katere odstraniti se nam je prizadevati.

Napake pri nas so ravno v tem, da iz mleka pri nas pridelanega večidel še ne znamo izdelkov mlekarskih tako umno, trpežno in cenó izdelovati, kakor drugje, in pa v tem, da se še nismo dosti ogledali po dobrem trgu za naše mlekarske izdelke, tedaj še nimamo dobrega kupca in dobre cene.

Skrb nam ima tedaj biti, da se naučimo mlekarske izdelke izdelavati tako okusne, trpežne in raznovrstne, pa tudi s primeroma tako malimi stroški, kakor se to godí drugod; potem še le dobijo izdelki naši one lastnosti, katere zahteva trg ali kupec za tako blago sploh, in potem še le smo v stanu na trgu zahtevati za naše blago enako visoke cene, in potem smo tudi v stanu našega blaga zmiraj po dobri ceni spečati brez težave, kolikor ga pridelujemo.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodom načelnikom cestnih odborov in našim županom!

Gospodar, kateri ima svoje gnojišče zavarovano, da se gnojnica ne izgublja, kateri snaži sadno drevje, kateri ima osnaženo živino, hlev in hišo, daje si uže s tem sam spričalo umnega gospodarja; kdor, akoravno tuj, zapazi taka znamenja reda, snažnosti in marljivosti pri malem gospodarstvu, prijazen ali naklonjen je gospodarju še prej, ko ga vidi in pozna.

Enako izvira dober ali slab vtis cele dežele in znamenj, po katerih se more sklepati na gospodarstvo dežele. — Narava dá vsaki deželi svoj obraz, lepšajo pa to podobo posamezni gospodarji, lepša jo vljudno zdravo, razumno ljudstvo in javne naprave.

Med poslednjimi gotovo so na prvem mestu ceste, in v resnici se gospodarstvo vse dežele more soditi najbolje po stanu cest, katere so v oskrbovanji ali vsaj pod nadzorstvom dežele.

Žalibog je stan okrajnih cest v kranjski deželi dostikrat tako slab, da se domačin ali tujec po pravici pritožuje, če je prisiljen voziti se po takih bolj grapam podobnih potih.

Slovstvene stvari.

Nekoliko blagovoljnih besed o tem in ónem.

(Konec.)

V nekem slovenskem listu sem čital tako: „prišel je na vrsto predlog za podporo poslančevo, ki bi šel na razstavo“. Naglica izgovarja pisatelja v oziru na nelogično zvezo. Res se tudi te vrste stavki nahajajo po slovanski knjigi, vendar s takimi redkostmi ne gre ponašati se.

Pravilno bi se reklo: za podporo poslancu, ki bi šel na —; vprašanje je tukaj tudi to, ni li podpora bolj podpirateljeva, nego podpirančeva.

V nekem drugem listu sem našel: „daljava zemljina od solnca“, namesto: daljava od zemlje do solnca. Zakaj bi daljava bila tukaj vprav zemljina, in ne solnčeva? Pomisliti je še, da bi po Daničičevem nauku pridevnik: zemljin, solnčev veljal samo, kadar si zemljo, solnce mislimo pooseblјeno ali oživljeno, kar običajno nista.

Ni dvojbe o tem, da Slovenci zdaj svojilnike prepogostoma rabimo. Namesto: vladin predlog (ali kakor sem celo čital: vladini predlog) zdi se meni bolje: vladni predlog. Naglica izgovarja tudi pisatelja, ki je v nekem listu zapisal: „Otroci naj se ničesar ne učé, česar ne ustreza njih radovednosti, namesto: kar ne ustreza. A sme li se to reči za: pemski deželni zbor namesto: českі, dan današnji, ko je uže Prešeren pred toliko leti pel o vrlem Čehu? Je li iz načela tako pisano? Kaj porečemo, ko bi nam se Čehi pomaščevali ter naš jezik imenovali „vindický“!

V nekem podlistku sem čital povestco o veseli družbi mladih prijateljev; vname se med njimi živahen pogovor o nekem vprašanji. Pozneje pristopi še en mladenič, kateremu je bilo treba povedati, o čem se suče razgovor. To je izraženo tako: „Na kratko se ga je poučilo o denašnjej zadevi“ (hat man ihn über die heutige Angelegenheit belehrt); namesto — so ga poučili, so mu razložili, o čem je beseda.

Po moji nemerodavni sodbi imeli bi tako pisavo opustiti.

Kaj pravijo slovnice?

Slovenski jezik, ne imajoč prave trpne oblike, mora se tudi pri prehodnih glagolih zadovoljiti s tvorno obliko na ta način, da delajoča oseba ali stvar (podmet), od katere djanje prehaja na predmet, v nominativu a predmet v akuzativu stojí. Na pr.: učitelj učí učence. A kadar delajoči podmet zamolčimo ter hočemo naznaniti samo, da se s predmetom nekaj godí, tedaj nam služi v nadomestilo trpne oblike tu raba, da se predmet predene iz akuzativa v nominativ ter postane podmet stavku in glagolu pristavi zaimek se. To je veljavno pravilo; tako ima Metelko (str. 218): keder se vsa posoda umije (ne: vso posodo). Metelko je menil, da se ta raba manj prilega živečemu podmetu, v tem, ko ima staroslovenščina vse polno tudi takih primerov, in Miklošič učí, da hvalit se pomeni: laudatur, hvalit sebe to kar naše: hvali sam sebe.

Potočnik trdi (na str. 35) izrečno, da je nepravilno reči: pesem se bo pelo, namesto: pesem se bo pela; in Levstik (str. 118) ima primer: ta soba se vsak dan pomete (in ne: to sobo se pomete).

Da to pravilo res veljá v vseh slovanskih jezikih, dokaže se lahko z nebrojnimi primeri. Starosl. Mojsij spasajet se (ne: Mojsija); brat tvoj izgybl bé i obréte se; nynja žnjet se trava (zdaj se trava žanje) itd. Trubar ima: Ljubi Slovenci! Vam in nam je vedejoč, de leta naša slovenska beseda do seh mal se nej pisala z latinskimi itd. Takisto piše Pogodin: Na ruskij presto izbiraetsja blagoslovennaja familija Romanovyh. — Al čemu navajati primerov, ko se vendar vsak izmed nas tega pravila zaveda!

Stvar je ta-le: Kakor drugi jeziki, poznajo in rabijo tudi slovanski jeziki tako imenovane brezpodmetne stavke (subjektlose Sätze); na pr. starosl. čim osolit se? (s čim se bode solilo?) slov.: Grmelo je. Poli ene je bilo. Strah nas je bilo. — Ali najti je v vseh slovanskih jezikih, največ morebiti v poljskem, tudi takih primerov, kjer se ta raba brezpodmetnih stavkov razteza celó na prehodne glagole s pristavljenim predmetom, in sicer tako, da ta predmet — kjer je stavek brez podmeta — stojí v akuzativu (torej: poučilo se ga je).

Ali to so redkosti, katerim je pač odločiti svoje mestce v sintaksi, — prepuščajoč učenim razklad, so li od starine slovanskega ali tujega izvira; — nego praktičnemu pisatelju pristoji bolje občnega pravila držati in takih redkosti ogibati se, sosebno za to, ker se taka pisava dandanašnji zdi pogrešna, da nezmiselna Hrvatom, takisto Srbom, kateri se o božiči pozdravljajo, rekoč: „Hristos se (je) rodio“ in ne: Hristosa se je rodilo, in pa posebno tudi Čehom.

Po vsakem bi naopak razumel stvar, kdor bi Miklošičeve besede (Syntax str. 363): „Die verba transitiva haben das objekt in affirmativen sätzen im accusativ“ — imel za pravilo, katerega se je držati, dočim so samo nadpis na čelu paragrafa o brezpredmetnih stavkih govorečega. Pravilo smo gori razložili, in zanj se dobode primerov, kolikor se jih hoče; a za te izimke ali redkosti navaja se na omenjenem mestu ubogo malo primerov, in še med temi sta dva, katera sta — kakor bi jaz sodil — po pomoti prišla tjekaj, namreč: slov. „iz hojice se druziga ne stori kakor kakšna žagančica“ in srb. „ako se gdje zverinje namnoži.“

Ker genitiv samostavnikov sklanjanih na **i** v ednini in množini nima razločka, a oblika **ij** za množ. genitiv nima pravice ni po izgovoru ni po zgodovini niti z ozirom na druge Slovane, priporoča se po zgledu „jugosl. akademije znanostî“, kjer bi razločka treba bilo, pokrivati množinski, zlasti naglašeni **i** s strešico. Tako ima v letošnjem „Ljublj. Zvonu“ (stran 104) tudi naš pesnik B. M. očî in ne: očij, da mu se rima (očî — preží) ne pokvari, kar se mora reči, da se je v istem izvrstnem leposlovniku pripetilo lepi pesmi: Oljki, v rimi: ljuba ti, — davnih dnij. Ta raba se tudi res nahaja v knjigah naše Matice; ali nelepo je in Matici nikakor ne služi v čast, kar se je podkradlo v letopisu 1882. Čitam namreč: str. 13: toleranca vseh veroizpovedanî (namesto: tolerancija vseh veroizpovedanij), str. 15: popravljenje izmišljenî (nam. izmišljenij), stran 40: konzuli in senat so več stoletî (nam. stoletij). Tukaj **j** ni izmišljen, nego je opravičen, torej se tudi ne sme izpahovati.

Še nekaj imam na srci. Zdaj so jeli pisati: možjani namesto knjigi edino znanega: možgani, ter sem se nekoliko začudil, da je tudi izvrstna somatologija to obliko odobrila, dočim ima živalstvo istega slovečega pisatelja še: možgani, če prav nosite obe knjigi eno in isto letnico. Ako v katerem kraji tako govoré in kdo teh krajanov tako zapiše, ne more mu tega nihče zameriti. Ali vpraša se, kaj je naši knjigi primerneje: možgani ali možjani? Jaz bi svetoval dozdanjo obliko. Komú pišemo? Slovencem, torej večini Slovencev in ne manjini; a večina brez dvojbe govorí: možgani in ne: možjani. Trditi se celó sme, da vsaj priprost Slovenec izmed rečene večine še ne razumé, kaj je to: možjani; trditi se dalje sme, da bodo Hrvatje, ki pravijo moždani (gl. Šulkov rečnik: das

grosse Gehirn, moždani, das kleine Gehirn, možđanci) prej razumeli: možgani, nego možjani.

Da večina res govori: možgani, svedoči to, da stari slovarji slovenski (Gutsmann, Pater Marcus, Jarnik) poznajo samo: možgani (ali mužgane, P. Marcus) in da tudi Miklošičev stari slovar nič ne vé o obliki: možjani, nego navaja za novoslovensko poleg možđžani (kar utegne biti kje na Ogerskem ali Hrvatskem navadno) sploh znano: možgani. Edini Murko ima v slovenskem delu možgani in na drugem mestu: možjani, ali v nemškem delu vé tudi on samo o možganih. Iz tega bi se smelo sklepati, da se kjekod na Štajarskem govorí: možjani.

Ne tujimo, ne motimo si sami jezika knjižnega!

Cigale.

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Kakor vsaki dan, bili smo Slovenci tudi v jutro 3. julija (v nedeljo) s solnčnim vzhodom zopet na nogah. Česar nisem še omenil, povem naj tu, da le samo na ljudskem trgu (Piazza del Popolo) stojijo tri prelepe cerkve. Dve ste po zunanjosti čisto enaki, imate zali sprednji lopi in ste kronani vsaka z visoko kupljo. Ena (imenovana: „Santa Maria in Monte Santo“) stoji ravno na čelu, to je, spredej glavnih cest „Via del Babuino“ in „Via del Corso“; druga njej vštric stoječa (imenovana: „Chiesa del Miracoli“) pa je ob sprednji strani ceste „Via del Corso“ in „Via di Ripeta“. Ti dve cerkvi služite imenovanim trem glavnim cestam kot poseben kinč. Tretja cerkev (imenovana: „Santa Maria del Popolo“) stoji njima nasproti unkraj trga „Piazza del Popolo“ ter ob levi strani mestnih trdnjavskih vrat „Porta del Popolo“.

Čast. g. Peterlin je s pričetka nameraval ta dan maševati v baziliki sv. Klemena; pa bal se je prevelikega drenja, toraj se je podal v cerkev „Chiesa del Miracoli“, kamor šel sem z njim tudi jaz. Al tudi ondi se je bilo sešlo toliko gg. duhovnikov, da je bilo za maševanje prav težko priti na vrsto. Premalo je bilo altarjev in tudi ministrantov; toraj je morala zopet moja malenkost stopiti v službo.

Kmalu po 7. uri odrinili smo proti sv. Klemenu, kamor bi bili imeli peš dobre pol ure; a „omnibusi“, katerih smo se zdaj uže dobro znali posluževati, peljali so nas tje dol za primeroma zeló mali denar (za 6 soldov). Peljali smo se čez „Corso“, premenili na „Piazza Venezia“ vozove, peljali se dalje čez trg „Foro Trajano“, memo „Koloseja“, ter kmalu dospeli do bazilike sv. Klemena. Ondi našli smo zbranih uže zeló veliko romarjev duhovnih in svetovnih, od severa in juga, v svojih raznih narodnih nošah. Mnogo redovnikov videl sem tu, ki so mi bili dozdaj znani le po imenih, ne pa po njihovi opravi. Gospodje bogoslovci raznih vstavov razločevali so se zopet po barvah svoje obleke. Tudi rimska gosposka nas ni pozabila. Poslala je k sv. Klemenu tri vrste svoje straže (dve vrsti policajev in žandarje), kar gotovo ni storila brez vzroka. Vendar nam ni nihče nič prizadjal; straže pa se niso vedle proti nam le popolnoma dostojno, ampak bile nam tudi postrežljive, če je kdo kaj od njih zvedeti želel. Ker se je bilo bati, da bodo sililli s slovanskimi romarji tudi drugi v baziliko, izročile so se nam vstopnice, na katero je moral vsak zapisati svoje imé. S temi listi smo se pri vhodu opravičili, da smo istiniti romarji.

Prestopivši vhodna vrata bili smo v zeló prostornem štirivoglatem predcerkvenem dvoru (predcerkvišči), katerega na vse štiri znotranje strani obdajajo odprta hodišča, opasana od spredaj z na gosto postavljenim kamnitim stebrovjem, ki služi za podslombo strešicam, katera pokrivajo ta hodišča (Säulenhallen). V sredi dvora vgledali smo z zalimi cvetličnimi venci oviti in okinčani precéj visoki kamniti postament, na katerem sta bila postavljena kamnita kipa slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Tudi med stebrovjem zgor omenjenih hodišč razpete so bile okrog in okrog cvetlične gvirlande, od katerih osredja viseli so prelepi venci. Na zadnji strani proti cerkvi, to je, ob njeni zunanji steni vštric vhoda vravnanih je bilo šestero začasnih altarjev, in to zarad obilnega števila romarjev izmed duhovskega stanu, ker se je uže naprej sprevidelo, da vkljub obilnemu številu altarjev v baziliki ne bodo mogli lahko vsi za maševanje priti na vrsto. Okinčani so bili ti začasni altarji z lepimi rudečimi preprogami, ki so bile obšite s svitlimi, širokimi, zlatimi (lionskimi) portami. Čez ves obširni dvor razpeta je bila velika platnena (jadrasta) streha, da bi bili romarji, ki bi se vdeleževali oprávljanih sv. maš pri zunanjih altarjih, zavarovani hude vročine in o slučaji dežja ne bi stali na mokrem. Ves preddvor je imel zeló prazničen, častitljiv obraz, ter dokazeval veliko skrbljivost za dostojno obhajanje tridnevnice.

(Dalje prihodnjič.)

Obrtnijske zadeve.

Govor poslanca kneza Liechtensteina

pri splošnem razgovoru o novi obrtnijski postavi v državnem zboru 9. decembra.

(Dalje.)

Kar se tiče oskrbovanja bolnišničnih blagajnic, pri katerih je načrt postave mojstrom po njihovih doneskih odkazal tretjino glasov v zastopu, bo po mojem prepripričanji ravno ta določba pri delavcih posebno neprijetna, za mojstre pa celó brez vse vrednosti. Saj tako njihova ne bo nikdar obveljala, pomočnikom se bo pa vendar zamerilo, da se vmes vtikajo. Po mojih mislih bi se moralo oskrbovanje bolnišničnih blagajnic čisto prepustiti delavcem, to je pomočnikom; nasprotno pa je silno potrebno, da zadruge načelnik uže zavoljo pogostih prememb pri dotičnih osebah pogleduje, kako in kaj, in jaz mislim, če je to nadzorstvo vestno, bi temu namenu popolnem zadostovalo.

Samo nekaj bom še omenil, kar se mi o tej zadevi težavno zdi iz parlamentarnih vzrokov.

Postavni načrt veli, da se ima zadruga sestaviti po vseh udih. Pa so zadruge, ki imajo sila veliko udov, nekatere 6000 do 7000. No, gospoda, take zadruge se parlamentarično nikakor ne dajo sukati. Na Dunaji je uže več let navada, da se po vseh različnih zadrugah zastopniki volijo kar naravnostno, in jaz mislim, da to pustimo pri starem. Jaz bi bil celó za to, da se enako voli še pri zborih pomočnikov, in to bo tem potrebneje in koristneje, ker je želeti, da bi se zadruge razširile po celih okrajih, kar bo posebne koristi še tedaj, kedar se bo vredjenje izdelovanja dalo sploh zadrugam v roke.

Dotaknil bi se še rad neke pike. Moč, ki jo načrt postave daje obrtnijskim zbornicam, bi jaz omejil, kolikor se to dá. Izjem je gotovo od pravil; toda te družbe, ki nam do zdaj še obrtnih statistik podajati ne

marajo, so take, v katerih je samo veliko obrtnijstvo in velika bogatija gospodar, in to oboje je gotovo nasprotno malemu obrtnijstvu; izjem je malo. Zato bodo vladi o vsaki priliki skušali metati polena pod noge.

Po tem, gospóda, ko bodo trgovinske in obrtnijske družbe zares razdeljene v svoja prava enaka oddelka, ko bo rokodelstvo, katero zdaj vlačijo za sabo, strašijo in v nič devljejo, imelo svoje zbornice, takrat, pa še le takrat bo primerno, tej naredbi dati več duška, ker bo mogla blagodušno delovati.

Zdaj pa, gospóda, ko sem izrazil želje in premislike svoje, dovolite mi, da povem tudi, česa upam in pričakujem o njih. Preveč to ni.

Mojih predgovornikov nekdo je rekel, da ta postava je nekak dopolnilni kos. No, saj se nam kaj tacega zdi tudi vsa obrtnijska postava, pa zdi se nam to potreben in času primeren pridatek, in to tako, kakor ono, kar se stori začasno za varnost in rešitev o hudi vodi, ko se ne reče, da se pozneje ne bo smelo kaj boljega ali trdnejega narediti, da se vredijo vodé in pogozdijo goré. Mi se ne bomo bahali s tem, da nam je treba narediti le to postavo, da bomo dali obrtniku njegovo tako imenovano „zlato stalo“; ne, mi poznamo in smo premerili globoke rane rokodelstva. Vsekali so jim jih naglo, a zaceliti jih bo težavno in počasi; zdaj jih bomo s to postavo le obvezali za silo, da ne bo dalje odtekala kri in odtekla.

Pa v tej postavi vidimo neprecenljivo dobroto, ki vse njene napake obilno popravi, in ta je: Rokodelstvu se dá svoja pot, po kateri se ima gibati za svoj blagor; dá se mu zopet zastopanje svojih zadev v državi in družini; iz malih reči se naredi telo, nezmožni, neživi tvarini se vdihne duša in tako postane iz trpeče in tlačene človeške gruče svoj stan, ki se svojih pravic in ciljev zaveda in ima voljo doseči jih.

Pač dobro vemo, da je to zeló težavna zložba, kateri danes sadimo kal; toda, gospóda, ravno v tem nam je zavest, da smo pravo zadeli, kajti vse, kar se ima razviti, je skonca zavozljano; topo je le, kar je trdo, nepremakljivo, kar ne more živeti, kar je zamrlo.

Drug govornik je tudi nekaj omenil, na kar moram odgovoriti. Je nekaj obrtov, ki bodo poginili in ž njimi vred tudi ljudje, ki so ná-nje navezani. Ali, če se bodo taki ljudje morali pozneje lotiti druzega obrta, jim dokaz zmožnosti nikakor ne bo tako silno težaven. Naj se pomisli, da je na pr. na Dunaji čez 600 raznih vrst obrtov dovoljenih in izkazanih, obrtnijski zbor pa ni zahteval o več ko 60 dokaza zmožnosti; to zahteva obrtnijski zbor, ki ima vendar veče želje, nego jim bo vlada kedaj vstregla. Toraj bo za take ob kruh prišle delavce uže še prostora zadosti.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Gorice 25. dec. 1882. — Goriška čitalnica je bila priredila dne 16. t. m. koncert v dvorani „Concordia“. Občinstva je bilo dovelj došlo, udeležili so se zabave tudi udje bralnega in podpornega društva. Igri: „Krojač Fips“ in „Kje je meja?“ so naši diletantje prav dobro izvršili; zasluženo zahvalo je občinstvo igralkam in igralcem obilo delilo. Vojaška godba je pa s slovanskimi komadi udeležence razveseljevala in pokazala, da je izvrstno izšolana. Gledé na igre bi jaz za bodočnost priporočal, da naj sl. čitalnica nekoliko izbira in se odločuje za ona dramatična dela, ki se po okusu in vsebini nad navadnost povzdigujejo. Kolikor jaz vem, je goriška čitalnica jako občutljiva in izbirčna pri sprejemanji novih udov in šteje vsled tega med svojimi društveniki v obče više naobražence in omikance. Odkar imamo tudi bralno in podporno društvo, je prav, da v tem oziru previdno in dosledno postopa, če tudi ji ni nikdar prezirati, da v Gorici moramo društvenike pridobivati in se tu pa tam zadovoljiti, če nam ude pomnožé možaki poštenjaki, ki niso velikih šol obiskovali, pa imajo srcé, da bi utegnili odločno narodno čutiti in domačo reč podpirati. Ker pa drugače in v obče vlada v tem društvu redkeja in viša omika, je pač v soglasji moja načelna tirjatev, da nam pri veselicah predstavljajo estetično veljavniše igre. Zlasti igra „Kje je meja?“ je pripravniša, da nam na kmetih mejnike po kmečko določuje. Brez zamere, gospôda, ker doslednost veljá tudi na to stran. — Imenovana veselica nas je kratkočasila brez petja, ker Gorica zdaj nima slovenskih ali slovensko izurjenih pevcev, bolje, pevskih zborov. Razkritje te strani bi nam pokazalo občo bolezen sedanjega gibanja slovenskih moči v Gorici. Eni trdé, da so pevci premlačni, kedar jim pevovodjo dobé; drugi pa obdolžujejo prejšnje pevovodje, češ, da so se ti brez veljavnih vzrokov temu zaslužnemu delovanju umaknili. Resnice je tu in tam nekaj; v upanji, da se ta žalostna stran na bolje spremeni, nočem nikogar obsojevati, kolikor bolj so gospodje odkritosrčnosti nasproti jako občutljivi in zamerljivi. Zamolčati pa vendar ne morem, da goriška čitalnica je po statističnih dokazih v svojih dosedanjih 20 letih preveč plesala in premalo duševno po poti pravih veselic svoje ude in goste kratkočasila in podučevala. Gledé na to, da za plese preveč potrosi, skopari potem po celo leto v pogledu na vse druge potrebne priprave. Vsakodobni odbor pride potem v denarne stiske in se trese za par forintov, ko bi želel kdo videti razun vdomačenih nemških in načelno naročenih vseh slovenskih tudi še kak drug slovanski, če ne časnik, vsaj primeren časopis. Razun par hrvaških listov namreč bi bralec in gost brezvspešno iskal na bralni mizi še kak srbski ali drugi list z vej slovanskega debla, in vendar zahajajo k nam tudi drugi Slovani, ne gledé na to, da so tudi med udi taki bralci, ki o Slovanih radi poizvedavajo novice v dotičnih jezikih. Doslednost tirja tudi v tem oziru, da se čitalnica pospne na višo stopinjo; drugače bi še mnogokateri dosedanji udje utegnili stopiti niže, namreč v bralno sobo podpornega društva, ki udom ponuja za petkrat manjšo društvenino skoro iste časnike z istim številom!

Čitalnica je imela 18. t. m. svoj redni letni občni zbor, na katerem se je izvolil za častnega uda sedanji deželni predsednik kranjski gosp. Andr. Winkler, ki je v prejšnji dobi marljivo deloval tudi v tem slovenskem društvu. Predsednik čitalnici je zopet izvoljen g. A. Jeglič; odbor se je tudi le malo spremenil, pridobil pa si je novo mlado moč, ki ima zaresno dobro voljo, da bi čitalnici osnoval in iz njene srede izuril toliko pogrešani pevski zbor. Z željo, da bi goriška čitalnica v tem pogledu in tudi z ozirom na opomnje mojega poslednjega dopisa v resnici napredovala in oživela, voščim za danes samo še srečno novo leto temu in vsem drugim društvom slovenskim na Goriškem in vsakovrstnim rodoljubom razkosane Slovenije!

Iz Cola nad Vipavo 13. dec. 1882. — Drage „Novice“! uže davno niste iz naših hribov med svet nič naznanile, a tudi danes nimam nič kaj veselega poročati. Letina bila je še precéj dobra, ali neprestani dež je sploh, posebno pa našim hribovcem, pri žitu veliko škode napravil. Po kozolcih je žito kakor otava rastlo ter je tako skalilo, da nima polovico prave cene. Pa kaj še to, ker je morebiti samo za eno leto! Hujše pa je to. Dne 16. in 17. u. m. nam je sren in zmrzlina

naše gozde po visočinah tako polomil, da človek, ki ima veselje do lepega gozda, to videti, mora žalosti strmeti. Tam vidiš bukev, 10 palcev čez sredo debelo, prelomljeno, tam zopet drugo s korenino izruvano, zopet tam po 5, 6 in še več skupaj do tal pripognenih in polomljenih, in to ne na stotine, ampak na tisoče, tako da človek ne more prosto po gozdu hoditi; in to je več let zaporedoma, vendar pa tako hudo, kakor letos, ni uže davno bilo; zatorej smo po pravici lansko leto pri reklamacijah čez one gozdne dele zarad previsocega davka vse take in enake nezgode objavili, pa žalibog, do danes še nobenega vspeha ne vemo.

Naj bo pri ti priliki vsem onim častitim posestnikom, kateri so več let veliko tisoč gozdnih sadik brezplačno iz tukajšnje gozdne drevesnice dobivali, katere sem jaz oskrbnik bil, in morda da bi jih še radi dobili, povedano, da nam je slavna vlada pred 3 leti vso podporo in vzdržavanje žalibog te tako potrebne drevesnice popolnem odrekla, in to je za našo okolico velika nesreča, ker gotovo jo bodo naši potomci žalovaje občutili. Želeti bi bilo toraj, da bi nam slavna vlada v ti zadevi zopet roko podala. Ker je ta drevesnica za našo okolico neobhodno potrebna, sem jaz potem, ko je slavna vlada podporo odrekla, na lastne stroške nekaj tisuč prav lepih sadik izredil, s katerimi bodem najprvo sebe in svoje prijatelje preskrbel, ostale bodem pa za malo odškodovanje semena in dela dal tistemu, ki se prvi oglasi. Andrej Rovan.

Od sv. Vida nad Cirknico 22. grudna 1882. — Sploh so večidel tudi letos razna sporočila celó iz dobrih krajev neugodna; kolikor bolj pa še s hribov! Prebivalci po hribih imajo v mnogih zadevah velike posebne težave. Njih zemljišča so veliko slabejša in ob težjem delu pridelajo malo, tako, da si celó o dobrih letinah morajo skoraj polovico živeža kupovati; zato sekajo svoje gozde. Toda kaj bo potem, ko še te posekajo? Naslednike pač še veče pomanjkanje čaka. Veliko ljudi hodi tukaj tudi na Hrvaško in celó na Ogersko zaslužka si iskat; eni pa doma bukove in javorove žlice delajo, ki se jih pa komaj po 4 gold. tisoč prodá.

Letina je bila tukaj srednja; žita se je še precéj pridelalo, sočivja pa skoraj nič, sená zeló malo, zato je uže zdaj po 1 gold. 50 kr. cent. Krompir je zarad preobilnega dežja zeló gnjil; dobro, da se je še vendar precéj sadja dobilo, katero bo moralo druge slabe pridelke nadomestovati. Veliko škodo je naredila lanska zima pri sadji in po gozdih tukaj, akoravno ni bilo veliko snega; nabirale so se od drobnega dežja cele gruče ledú po drevji, ki se nikakor niso dale otresti ter so vrhove in veje pri nekaterih drevesih tako polomile, da so sami štuci stali, ki so se morali kar posekati ali izkopati. Da bi nam prihodnje zime take in druge škode prizanesle! Razun teh neugodnosti so pa še druge nadloge in sitnosti; posebno s pošto, katera je 3 ure daleč in nobenega stalnega pota nimamo; treba je toraj zmiraj popraševati, kdaj gre kdo po drugih opravkih v Cirknico, v Novo vas, v Lož ali na Rakek, da se pisma oddajo; a največkrat se pa mora nalašč najemati in drago plačati. Kaže nam pa še najbolj pod cirkniško pošto spadati, ker imajo ljudje največ raznih opravkov in tako gredoč vendar kako pismo odnesejo in prinesejo.

Dotični poštar tega in unega pozdravlja s hribovci in smolarji s pristavkom, da spadamo le pod Novo vas, ter zakaj ga zmiraj nadlegujemo. Na pošto se menda vendar smejo pisma tje oddajati, kamor je komu bolj priložno! Pod Novovas sicer res spadamo, toda ne vemo kdo nas je brez vprašanja tje zapisal. Pozimi bi še dostikrat zarad zametov ne mogli tje hoditi; a v Cirknico je zmiraj pot odprta, ker vedno les in kar bodi dol vozijo. Prosili smo uže dvakrat za pošto, in trikrat samo za prostovoljno podporo za pôta, pa je vselej ovrženo prišlo. Da bi novo leto kaj boljšega prineslo in naj bi se tudi hribovcem kaj dobrega privoščilo; vsaj jim je tako vse zeló odročno, a davke morajo ravno tako plačevati kot drugi. Z Bogom za letos!

Vrhnika 28. dec. 1882. — Naša čitalnica je pri svojem občnem zboru 26. t. m. vsled predloga gospoda Gabrijela Jelovšek-a enoglasno imenovala gosp. Franc Kotnika, véliko-posestnika in tovarnarja iz Vrda, in gosp. dr. J. Vošnjaka, državnega in deželnega poslanca, častnim članom omenjenega društva. Gospoda Kotnika imenovali so častnim članom zarad njegovih mnogih podpor darovanih društvu, gosp. dr. Vošnjaka pa zarad njegovih velikih zaslug za slovenski narod osobito za njegovo nesebično potezanje za narodne pravice.

Iz Gorij došel nam je v zadnjem trenutku precéj obširen popis o otvorjenji novo osnovanega „bralnega društva“, kar se je vršilo preteklo nedeljo. Iz dopisa razvidimo, da je za predsednika izvoljen gorjanski župan, občespoštovani gosp. Jakob Žumer, za podpredsednika gosp. Janez Šlakar, za tajnika pa gospod Janko Žirovnik; društvo šteje okoli 70 udov, je naročeno na 12 časnikov in ima uže zdaj nad 200 knjig. Obširneje poročilo prinesemo v prihodnjem listu.

Iz Ljubljane. — Ljubljanski mestni zbor priobčuje poročilo odseka za mestno posojilo, iz katerega se pač čudno osvetuje tista slava, katero so si prepevali drug druzemu poprejšnji mestni očetje, vsi skupaj pa posredniku onega posojila, dr. Jos. Suppan-u. „Tako ugodno posojilo zna mestu preskrbeti samo „nemška“ inteligenca, le spretne roke in modro postopanje nemških strokovnjakov“ — tako se je kričalo po tukajšnjih in unanjih časnikih, tako se je telegrafiralo na vse kraje sveta v slavo Suppan-, Schrey- in Deschmann-ove klike, in ko se je prvi denar štel, hoteli so dr. Suppan-a dejati koj v zlat okvir. Pa ta slava je trajala še dalje, ker gospodarstvo in nadzorovanje mestnega posojila ostalo je v istih rokah; zatoraj se je trobilo po svetu neprenehoma, kako ugodno za mesto je bilo ono posojilo, koliko dobička ima iz njega, tako da se prav nič ne mudi, akoravno gotovina iz onega posojila še nekaj časa prinaša tudi manje obresti. — Vsako letno poročilo in računi o posojilu bilo je zavito v cvetji sreče in splošne zadovoljnosti.

Popolnem pa se je presukala ta stvar, ko je v mestno dvorano na mesto prejšnje stopila narodna večina mestnega zbora. Naši gospodje pregledavajo pogodbo o najemu posojila, pretehtavajo pogoje, štejejo imetje, na kratko: preiskavajo temeljito vse račune in res najdejo, da je bilo veliko dobička pri tem mestnem posojilu; zračunali so svoto mnogo nad 438.000 gold., toda naši gospodje našli so, da ta dobiček ni padel v žep ljubljanskemu mestu, ampak blagajnici banke, katera je posojilo dala.

I kje je potem za Ljubljano tako hvaljeno ugodno posojilo? Tudi to so izračunali naši gospodje; dokazali so v temeljitem obširnem poročilu, da ima Ljubljana vsled onega posojila do zdaj zgube 119.000 gold. — To je sad gospodarstva ljubljanske ustavoverne inteligence! Zdaj naj pa še kdo reče, da oni gospodje ne zaslužijo spominjkov bolj neminljivih kot bron! — Uže samo zarad tega posojila pomnila jih bo Ljubljana mnogo stoletij.

— (*Deželni odbor kranjski*), roka zdaj uže toliko kot mrtvega našega, leta 1877. nekako čudno rojenega deželnega zbora, obrača še svojega življenja zadnje trenutke v to, da bi v okrajnih šolskih svetih zavaroval še za eno dobo svoja ponemčevalno-liberalna načela.

naše gozde po visočinah tako polomil, da človek, ki ima veselje do lepega gozda, to videti, mora žalosti strmeti. Tam vidiš bukev, 10 palcev čez sredo debelo, prelomljeno, tam zopet drugo s korenino izruvano, zopet tam po 5, 6 in še več skupaj do tal pripognenih in polomljenih, in to ne na stotine, ampak na tisoče, tako da človek ne more prosto po gozdu hoditi; in to je več let zaporedoma, vendar pa tako hudo, kakor letos, ni uže davno bilo; zatorej smo po pravici lansko leto pri reklamacijah čez one gozdne dele zarad previsocega davka vse take in enake nezgode objavili, pa žalibog, do danes še nobenega vspeha ne vemo.

Naj bo pri ti priliki vsem onim častitim posestnikom, kateri so več let veliko tisoč gozdnih sadik brezplačno iz tukajšnje gozdne drevesnice dobivali, katere sem jaz oskrbnik bil, in morda da bi jih še radi dobili, povedano, da nam je slavna vlada pred 3 leti vso podporo in vzdržavanje žalibog te tako potrebne drevesnice popolnem odrekla, in to je za našo okolico velika nesreča, ker gotovo jo bodo naši potomci žalovaje občutili. Želeti bi bilo toraj, da bi nam slavna vlada v ti zadevi zopet roko podala. Ker je ta drevesnica za našo okolico neobhodno potrebna, sem jaz potem, ko je slavna vlada podporo odrekla, na lastne stroške nekaj tisuč prav lepih sadik izredil, s katerimi bodem najprvo sebe in svoje prijatelje preskrbel, ostale bodem pa za malo odškodovanje semena in dela dal tistemu, ki se prvi oglasi. Andrej Rovan.

Od sv. Vida nad Cirknico 22. grudna 1882. — Sploh so večidel tudi letos razna sporočila celó iz dobrih krajev neugodna; kolikor bolj pa še s hribov! Prebivalci po hribih imajo v mnogih zadevah velike posebne težave. Njih zemljišča so veliko slabejša in ob težjem delu pridelajo malo, tako, da si celó o dobrih letinah morajo skoraj polovico živeža kupovati; zato sekajo svoje gozde. Toda kaj bo potem, ko še te posekajo? Naslednike pač še veče pomanjkanje čaka. Veliko ljudi hodi tukaj tudi na Hrvaško in celó na Ogersko zaslužka si iskat; eni pa doma bukove in javorove žlice delajo, ki se jih pa komaj po 4 gold. tisoč prodá.

Letina je bila tukaj srednja; žita se je še precéj pridelalo, sočivja pa skoraj nič, sená zeló malo, zato je uže zdaj po 1 gold. 50 kr. cent. Krompir je zarad preobilnega dežja zeló gnjil; dobro, da se je še vendar precéj sadja dobilo, katero bo moralo druge slabe pridelke nadomestovati. Veliko škodo je naredila lanska zima pri sadji in po gozdih tukaj, akoravno ni bilo veliko snega; nabirale so se od drobnega dežja cele gruče ledú po drevji, ki se nikakor niso dale otresti ter so vrhove in veje pri nekaterih drevesih tako polomile, da so sami štuci stali, ki so se morali kar posekati ali izkopati. Da bi nam prihodnje zime take in druge škode prizanesle! Razun teh neugodnosti so pa še druge nadloge in sitnosti; posebno s pošto, katera je 3 ure daleč in nobenega stalnega pota nimamo; treba je toraj zmiraj popraševati, kdaj gre kdo po drugih opravkih v Cirknico, v Novo vas, v Lož ali na Rakek, da se pisma oddajo; a največkrat se pa mora nalašč najemati in drago plačati. Kaže nam pa še najbolj pod cirkniško pošto spadati, ker imajo ljudje največ raznih opravkov in tako gredoč vendar kako pismo odnesejo in prinesejo.

Dotični poštar tega in unega pozdravlja s hribovci in smolarji s pristavkom, da spadamo le pod Novo vas, ter zakaj ga zmiraj nadlegujemo. Na pošto se menda vendar smejo pisma tje oddajati, kamor je komu bolj priložno! Pod Novovas sicer res spadamo, toda ne vemo kdo nas je brez vprašanja tje zapisal. Pozimi bi še dostikrat zarad zametov ne mogli tje hoditi; a v Cirknico je zmiraj pot odprta, ker vedno les in kar bodi dol vozijo. Prosili smo uže dvakrat za pošto, in trikrat samo za prostovoljno podporo za pôta, pa je vselej ovrženo prišlo. Da bi novo leto kaj boljšega prineslo in naj bi se tudi hribovcem kaj dobrega privoščilo; vsaj jim je tako vse zeló odročno, a davke morajo ravno tako plačevati kot drugi. Z Bogom za letos!

Vrhnika 28. dec. 1882. — Naša čitalnica je pri svojem občnem zboru 26. t. m. vsled predloga gospoda Gabrijela Jelovšek-a enoglasno imenovala gosp. Franc Kotnika, véliko-posestnika in tovarnarja iz Vrda, in gosp. dr. J. Vošnjaka, državnega in deželnega poslanca, častnim članom omenjenega društva. Gospoda Kotnika imenovali so častnim članom zarad njegovih mnogih podpor darovanih društvu, gosp. dr. Vošnjaka pa zarad njegovih velikih zaslug za slovenski narod osobito za njegovo nesebično potezanje za narodne pravice.

Iz Gorij došel nam je v zadnjem trenutku precéj obširen popis o otvorjenji novo osnovanega „bralnega društva“, kar se je vršilo preteklo nedeljo. Iz dopisa razvidimo, da je za predsednika izvoljen gorjanski župan, občespoštovani gosp. Jakob Žumer, za podpredsednika gosp. Janez Šlakar, za tajnika pa gospod Janko Žirovnik; društvo šteje okoli 70 udov, je naročeno na 12 časnikov in ima uže zdaj nad 200 knjig. Obširneje poročilo prinesemo v prihodnjem listu.

Iz Ljubljane. — Ljubljanski mestni zbor priobčuje poročilo odseka za mestno posojilo, iz katerega se pač čudno osvetuje tista slava, katero so si prepevali drug druzemu poprejšnji mestni očetje, vsi skupaj pa posredniku onega posojila, dr. Jos. Suppan-u. „Tako ugodno posojilo zna mestu preskrbeti samo „nemška“ inteligenca, le spretne roke in modro postopanje nemških strokovnjakov“ — tako se je kričalo po tukajšnjih in unanjih časnikih, tako se je telegrafiralo na vse kraje sveta v slavo Suppan-, Schrey- in Deschmann-ove klike, in ko se je prvi denar štel, hoteli so dr. Suppan-a dejati koj v zlat okvir. Pa ta slava je trajala še dalje, ker gospodarstvo in nadzorovanje mestnega posojila ostalo je v istih rokah; zatoraj se je trobilo po svetu neprenehoma, kako ugodno za mesto je bilo ono posojilo, koliko dobička ima iz njega, tako da se prav nič ne mudi, akoravno gotovina iz onega posojila še nekaj časa prinaša tudi manje obresti. — Vsako letno poročilo in računi o posojilu bilo je zavito v cvetji sreče in splošne zadovoljnosti.

Popolnem pa se je presukala ta stvar, ko je v mestno dvorano na mesto prejšnje stopila narodna večina mestnega zbora. Naši gospodje pregledavajo pogodbo o najemu posojila, pretehtavajo pogoje, štejejo imetje, na kratko: preiskavajo temeljito vse račune in res najdejo, da je bilo veliko dobička pri tem mestnem posojilu; zračunali so svoto mnogo nad 438.000 gold., toda naši gospodje našli so, da ta dobiček ni padel v žep ljubljanskemu mestu, ampak blagajnici banke, katera je posojilo dala.

I kje je potem za Ljubljano tako hvaljeno ugodno posojilo? Tudi to so izračunali naši gospodje; dokazali so v temeljitem obširnem poročilu, da ima Ljubljana vsled onega posojila do zdaj zgube 119.000 gold. — To je sad gospodarstva ljubljanske ustavoverne inteligence! Zdaj naj pa še kdo reče, da oni gospodje ne zaslužijo spominjkov bolj neminljivih kot bron! — Uže samo zarad tega posojila pomnila jih bo Ljubljana mnogo stoletij.

— (*Deželni odbor kranjski*), roka zdaj uže toliko kot mrtvega našega, leta 1877. nekako čudno rojenega deželnega zbora, obrača še svojega življenja zadnje trenutke v to, da bi v okrajnih šolskih svetih zavaroval še za eno dobo svoja ponemčevalno-liberalna načela.

Udje, katere po postavi izbere deželni odbor v okrajne šolske svete, izbrala je Schrey-Deschmann-Schafferjeva trojica deželnega odbora, brez ozira na zmožnost in skušnje dotičnih oseb samo z ozirom na njihovo strankarsko, to je, nemčursko zanesljivost, tako izključno iz svojih privržencev, da so res brez madeža od temena do pete. — Naše dežele nemški poklic je po tem koraku zagotovljen vsaj se za prihodnjih šest let, ako bi tudi res še ves ta čas na krmilu ostala grof Taaffe in Conrad. — Za ta „odločni čin“ slavo poje našemu nemškemu deželnemu odboru celó „Neue fr. Presse“. — Mi radi priznamo, da je ta korak naše „železne“ garde skoraj podoben vitežkim korakom dr. Weitlofa, Koppa in drugov zoper česko šolo na Dunaji, pa tudi sad in lavor, kateri za to junaštvo ne more izostati našim vitezom, bo zeló podoben onemu, ki čaka Weitlofa. — Pa kar je našim nasprotnikom gotovo še najbolj po volji, tudi mi smo prav zadovoljni ž njimi; korajža velja, ne pa ono premodro cincanje. Kdo bo skrival puške in streljivo za grm, ven ž njim! Sedanji odbor naj le pokaže, kar zna in more, da se vsaj prihodnji — kakor upamo, naš narodni deželni odbor — ne bo imel dolgo premišljevati, ali naj izvršuje važen svoj posel v — rokovicah ali z golo roko, in brez ozira na krik junaških (?) nasprotnikov!

Tudi v ljubljanski hranilnici je, kakor čujemo ravno iz zadnje seje starega leta, postopanje Schrey-Schafferjevih pristašev prav enako onemu v deželnem odboru. Morebiti, da bi se splačalo in da bi bilo tudi hranilnici in tistim, ki denar vá-njo nosijo, na korist, ako bo za to poklicana roka malo segla v gnjezdo, v katero smejo méd prinašati čebele vsake vrste, gospodarijo pa uže skoraj samo — Schrey-evci!

— (*Glavni odbor kmetijske družbe kranjske*) zboroval je preteklo nedeljo in rešil razun poročil do c. kr. vlade: prošnjo podružnice Kranjska gora, katera si je kupila „Trier“, stroj za čiščenje semenskega žita.

Gospodar Janez Debeljak z Dobrave pri Kropi se pritoži, da plemenski bik, kupljen pri zadnji dražbi v Kranji za 62 gold., ni za pleme in prosi druzega. Sklene se, mu priporočiti drugačno krmenje in še počakati, ker je bik še mlad.

Vodstvo za shod poljedelcev (Agrartag) na Dunaji naznanja, da bode tak shod letos dne 12. in 13. marca, ter vabi družbo, vdeležiti se tega shoda, v katerem se bode posvetovalo posebno vprašanje, kako odvrniti grozovite škode pogostih povodinj. — Sklene se: naprositi gospode državna poslanca dr. Poklukarja in V. Pfeiferja, da se v imenu družbe vdeležita shoda.

Na prošnjo in priporočilo g. dr. Poklukarja privoli glavni zbor, da se podari novo ustanovljenemu „bralnemu društvu v Gorjah“ zbirka vseh slovenskih knjig, katere je c. k. kmetijska družba izdala in jih še dosti ima. — Po predlogu podružnice zatiške sprejmeta se za družbenika gospoda: Alojzij Jenčič, c. kr. okr. sodnik v Zatični, in Franc Groznik, beneficijat v Šentvidu pri Zatični.

— Gospod Jernej Gestrin, občespoštovan, naroden meščan in barvar, oče prečastitega župnika Leopolda, c. k. okr. sodnika dr. Karola, barvarja Janeza in c. kr. oficijala Jakoba ter gospic hčera Marija in Frančiška, umrl je v svojem 83. letu novega leta dan. Pogreb je danes popoludne ob 4. uri. — Naj večna luč sveti blagemu gospodu!

— (*Silvestrov večer*) v ljubljanski čitalnici je bil dobro obiskan in živahen, kakor po navadi, zabava je trajala skoro do jutra.

— (*„Ljudski shod“*) je sklicalo več obrtnikov in rokodelcev na sv. Štefana dan k Tavčarji in ob 10. zjutraj je bila dvorana vsa polna, zbralo se je okoli 200 ljubljanskih obrtnikov, rokodelcev in pomočnikov, drugih ljudi le prav malo. Razgovori so se vršili večidel dosti mirno pod predsedstvom gosp. Regalija, govorniki so tožili o bedi ljubljanskega rokodelstva in obrtnijstva ter sprejeli slednjič dve resoluciji do državnega zbora: o odpravi dela po kaznilnicah pa o odpravi nedeljskega in prazniškega dela. Nek govornik je predlagal med drugimi predlogi tudi zaupnico vladi, ki se pa ni sprejela. Več govornikov je vdrihalo po slovenskih časnikih razun po „Ljudskem glasu“. Odslej bo menda vendar temu zabavljanju na časnike konec!

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Pretekli teden stali so v prvi vrsti vsakovrstni spomini na 600letnico združenja staroavstrijskih dežel, kateri so se sijajno vršili v vseh deželah in pri vseh narodih.

Odlikovani so bili zdaj k novemu letu trgovski minister baron Pino z redom železne krone prve vrste, tirolski deželni glavar dr. vitez Rapp z istim redom druge vrste, in ud deželnega odbora tirolskega ter državni poslanec dr. Graf z istim redom tretje vrste. Državni poslanec Gregor Dobelhammer, ud bivše centralne komisije, pa je odlikovan z viteškim križem Franc-Jožefovega reda.

Prav ob kratkem ima se razglasiti začetek delovanja poštnih hranilnic; po vseh deželah naših sprejemal se bode denar na 3991 mestih, v oddelku za Štajersko, Koroško in Kranjsko pa na 404 mestih.

Prva seja državnega zbora po praznikih bode dne 15. januarija.

Vojni minister Bylandt okreval je toliko, da je uže vstal iz postelje.

Iz Trsta. — V preteklem letu došlo je v Trst 6878 bark (40 več kakor leta 1881) z blagom teže 1,226.369 ton. Po suhem pripeljalo se je v Trst preteklo leto blaga 6,820.477 met. centov, izpeljalo pa 3,345.590 met. cent.

Iz Celja. — Dne 26. decembra sklicalo je „Slovensko društvo“ shod svojih družbenikov v Celje, pri katerem je državni poslanec dr. Vošnjak v obširnem in po zaslugi pohvaljenem govoru poročal o delovanji državnega zbora. — Celjski župan prepovedal je shod, pa c. k. deželno namestništvo v Gradcu privolilo je shod v zadnjem trenutku po telegrafični poti.

Nemčija. — S porenskih mest naznanja se, da je reka Rena zopet zeló narastla, na več krajih pretrgala bregove in preplavila več mest.

Laška. — Neredi zarad Oberdanka se ponavljajo. — Vlada je sklenila odpoved glavnega tajnika v vnanjem ministerstvu, barona Blanc, sprejeti. — Kakor naznanja časnik „Rasegna“, sklenil je ministerski svet odreči izročitev tržaških begunov Levi in Parenzani, soditi jih imajo laške sodnije.

Iz Pariza. — Kakor je za čas največe moči Napoleona III. gledala vsa Evropa ob novem letu v Pariz, da bi čula, kaj bo on na politični dnevni red stavil za pričeto leto, ravno tako obračate ob novem letu dve dogodbi pozornost vse Evrope v Pariz. Dne 30. preteklega meseca decembra usmrtil se je v Parizu naš zastopnik na Francoskem, grof Wimpfen; zakaj, to zdaj še ni znano, samo iz okoliščine, da je za ministra Kalnoky-a pustil pismo, sklepa se, da bi bil vzrok iskati v službenem poslu umrlega. — Mnogo važneja pa je dogodba druga: **smrt Gambette**. Ta umrl je dne 31. decembra v zadnji uri starega leta. — Pred nekaj tedni razglasilo se je, da se je bil po naključbi

obstrelil z revolverjem po roki; drugi trdili so, da je strelila na-nj ženska, s katero je skupaj živel. Eni časniki trdili so, da so rane popolnem nenevarne, drugi so zopet trdili, da je ranjen nevarno. Iz vsega pa se je videlo, da se resnica prikriva z namenom. Še le zadnje dni pripoznalo se je, da hodijo k njemu trije sloveči zdravniki in da bi znal stan njegov postati nevaren. Dne 30. decembra naznanjalo se je še, da je veliko boljši; novega leta dan pa je šlo naznanilo na vse kraje sveta, da je o polnoči pred novim letom po agoniji dveh ur umrl iz francosko-nemške vojske leta 1870. po vsem svetu dobro znani diktator francoski Leon Gambetta. — Umrli bil je rodu judovskega iz Genove; oče njegov bil je mali kupec v Cahors-u, glavnem mestu departementa Lot. V tem mestu rojen je bil Gambetta dne 30. oktobra l. 1838., umrl je tedaj še le star 44 let in 2 meseca. Pravoslovja učil se je na vseučilišči pariškem in leta 1859. vpisal se je med odvetnike. V javnosti pokazal se je prvič l. 1863., znan postal pa je še le leta 1868. vsled sijajnega zagovarjanja dveh časnikov, katera sta javno nabirala doneske za spominek onega Baudina, ki je bil vstreljen pri dogodbah od 2. decembra l. 1851., s katerimi se je Napoleon polastil cesarske oblasti na Francoskem. To mu je prineslo izvolitev za poslanca v zbornico leta 1869., in v tej postal je hitro vodja demokratične stranke. Po zmagi Nemcev pri Sedan-u in begu cesarice Evgenije proglasil je Gambetta na čelu ljudske množice dne 4. septembra 1870. leta z mestne hiše pariške za francosko republiko in začasno vlado za narodno obrambo, v kateri je sam prevzel ministerstvo notranjih zadev. Pa čez dober mesec prevzel je še veči posel; odpeljal se je dne 7. oktobra kot „diktator“ po balonu iz Pariza in je dospel dne 9. oktobra v Tours, da bi osnoval splošni boj in boj do zadnjega možá zoper Nemce. — Pa Nemci so bili silnejši in primorali so začasno vlado v Parizu skleniti mir dne 6. februarija 1871. leta; Gambetta je potem odločilno podpiral predsednika republike Thiers-a, drugemu predsedniku Mak-Mahonu, ki je hotel biti bolj samostojen, pa je nasprotoval; od onega časa pa je neprikrito sam skušal se spraviti na prvo mesto predsednika. — V ta namen podpiral je po odpovedi Mak-Mahona izvolitev Grevy-a za predsednika republike; dal pa je sebe na njegovo mesto izvoliti za predsednika zbornice dne 31. januarja 1879 Meseca novembra hotel je Gambetta sostaviti veliko ministerstvo 4 predsednikov z L. Say-om, Freycinet-em in Ferry-om, pa po opravičeni nezaupljivosti teh predsednikov mu je spodletelo in sostavil je ministerstvo „ničel“, katero se je kmalu umaknilo sedanjemu ministerstvu.

Gambetta, srdit sovražnik katoliške cerkve in vere, občudovan je bil leta 1870., sicer pa se je kot državnik slabo obnesel. Močneja roka pristrigla je njegove častilakomne namene po naši sodbi, k sreči Francoske in Evrope.

XXV. izkaz doneskov
za spominek dr. J. vitez Bleiweis-Trsteniškega.

Gospod Vodè Jožef, oskrbovalec vrta c. k. kmet. družbe v Ljubljani	1 gld.	— kr.
Lap Valentin, Lap Jožef, Kovač Franc, delavci na vrtu c. k. kmetijske družbe v Ljubljani	— „	40 „
	— „	40 „
	— „	20 „
Nabral preč. g. Ljudevit Jenko, kaplan v Črnomlji:		
„ Malenšek Martin, kaplan v Črnomlji	3 „	— „
„ Jenko Ljudevit, kaplan v Črnomlji	3 „	— „
„ Kupljen Anton, c. kr. notar v Črnomlji	1 „	— „
„ Dev Edvard, c. kr. sodnik v Črnomlji	1 „	— „
Gospá Šetina Josipina v Črnomlji .	— „	50 „
Gospod Režek Peter, župnik v Starem trgu pri Poljanah . .	2 „	— „
„ Koren Ignacij, kaplan v Starem trgu pri Poljanah . . .	1 „	— „
„ Bižol Josip, kupec v Starem trgu pri Poljanah	1 „	— „
Nabral preč. g. Anton Žgur, župnik na Premu:		
„ Žgur Anton, župnik na Premu	1 „	— „
„ Rant Mat., učitelj na Premu	1 „	— „
„ Žnidaršič Anton, c. k. poštar na Premu	1 „	— „
„ Lukanec Josip, ekspozit na Suhorji	1 „	— „
„ Valenčič Anton, pilar in posestnik	1 „	— „
„ Baša Janez, pilar in posestnik	1 „	— „
„ Grahor Anton, trgovec . . .	1 „	— „
Skupaj	21 gld.	50 kr.
K temu v zadnjem listu izkazanih	1550 „	90 „
Skupaj do zdaj	1572 gld.	40 kr.

Vabilo na naročbo „Novic“
za prihodnje leto.

Naročnina „Novicam“ ostane stara in veljajo z „Oglasnikom“ vred:

s pošto prejemane za vse leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrt leta 1 gld. 30 kr.,
v tiskarni „ „ „ „ 4 „ — „ za „ „ 2 „ — „ za „ „ 1 „ — „

Za prinašanje na dom v Ljubljani po 40 kr. na leto več.

Naročnina naj se po najcenejši poti poštarskih nakaznic pošilja pod naslovom Blaznikove tiskarne v Ljubljani.

Vredništvo in opravništvo „Novic“.

Odgovorni vrednik: Alojzij Majer. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.